

5. 17. ESTETICKÁ VÝCHOVA - HUDEBNÍ VÝCHOVA

5. 17. 1 Charakteristika předmětu

A. Obsahové vymezení:

Umění je součástí našeho každodenního života a jeho působení má nezastupitelnou úlohu: rozumové poznávání světa se stává sekundárním a hlavním činitelem je zde duchovní činnost přes poznání a komunikaci formulovaná uměleckými prostředky. Jejich účinnost bývá navíc umocněna jistým stupněm emocionality, což přispívá k prohloubení informací o vnějším a vnitřním světě a následně k jejich propojení.

Stupeň pochopení kontinuity historické zkušenosti a umělecké osvojování světa vede k socializaci studentky/a s vědomím osobní účasti projekce do společenské existence. Jde o proces rozvíjející vnímavost a citlivost projevující se tvořivostí subjektu vůči artefaktu a zpětnou vazbou i vůči sobě a k okolí, hledající vazby mezi druhy umění pomocí paralelních témat. Jeho nedílnou součástí je rozvoj schopností nonverbální komunikace.

Obsahové domény hudební výchovy se realizují pomocí hudebních činností jako svébytný prostředek komunikace. Výsledkem bude dosažení určité úrovně aktivního vnímání hudby a zpěvu, v lepším případě hra na hudební nástroje, vedoucí k aktivnímu porozumění hudebního umění.

Prostřednictvím recepce a reflexe dosáhnou studenti individuálně na určitý stupeň percepce s možností vlastní identifikace, jehož projevem bude interpretace hudby dle individuálních schopností.

Vokální - pěvecké činnosti:

- Práce s hlasem : kultivování pěveckého a mluvního projevu uplatňováním a posilováním pěveckých návyků a hlasové hygieny.
- Instrumentální činnosti: využití hry na nástroje při hudební produkci.
- Hudebně pohybové činnosti: pomocí tance, gest a pantomimy vyjadřovat pocity a reakce na hudbu.
- Poslechové činnosti: aktivní vnímání reprodukované hudby vedoucí k diferenciaci hudebních druhů a forem, k žánrovému a stylovému vymezení, nalézání průniků mezi uměleckou a populární hudbou pomocí analýzy a případné interpretace.

Neodmyslitelnou součástí fixace poznatků studentů bude i verbální formulace informací a také grafický záznam notových znaků.

Očekávané výstupy u studenta/ky:

- dokáže využívat individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách
- získané pěvecké dovednosti a návyky uplatňuje při zpěvu, má kultivovaný mluvní projev
- zpívá dle svých dispozic intonačně čistě, rytmizuje v unisonu i vícehlase
- oceňuje kvalitní pěvecký projev spolužáků
- na základě individuálních hudebních schopností a dovedností reprodukuje jednoduché motivy a témata, případně části skladeb, vytváří jednoduché doprovody, případně improvizuje
- prokazuje orientaci v notovém zápisu písní a skladeb různých stylů a žánrů

- realizuje písně a skladby na základě individuálních schopností a dovedností
- rozlišuje tance různých stylových období
- volí vhodný typ hudebně pohybových prvků při poslechu hudby
- dle individuálních hudebních schopností a pohybové dovednosti předtančí jednoduchou pohybovou vazbu
- orientací v proudu hudby prokazuje identifikaci základních hudebních výrazových prostředků a sémantických prvků, významově náležitě je vyhodnocuje a zařazuje k hudebnímu opusu, jež vnímá jako logicky budovanou strukturu
- aplikovanou hudbu zařadí na základě získaných vědomostí k stylovému období
- dokáže komparativně vyhodnotit skladbu a určit její slohovou a stylovou příslušnost v rámci dalších skladeb
- vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění
- vyhledává možnost uplatnění poznatků i dovedností při aplikaci v jiných vzdělávacích oborech

B. Časové vymezení:

Ročník	1. ročník / kvinta	2. ročník / sexta	3. ročník / septima	4. ročník / oktáva
Hodinová dotace	2	2	-	-

C. Organizační vymezení:

Výuka Hudební výchovy probíhá v kmenových třídách a podle rozvrhových dispozic také ve třídě s klavírem.

Při výuce můžeme využívat kontextu jiných druhů umění – filmy dokumentární i hrané (především životopisné nebo takové, ve kterých byla hudba důležitou součástí filmu, dotvářela atmosféru apod.), a částečně také divadlo či záznamy divadelních představení.

Z výše zmíněného vyplývá, že součástí výuky jsou také návštěvy divadelních a filmových představení (v rámci mezipředmětových vztahů) a zákonitě také návštěvy koncertů a tematicky zaměřených hudebních programů. V rámci možností zařazujeme rovněž návštěvy výstav s hudební tematikou a vycházky či výjezdy do míst, která jsou spojena s význačnými postavami české i světové hudební scény.

Interdisciplinární vztahy se výrazně odrážejí v průřezových tématech, která kromě vědomostí, dovedností a schopností rozvíjejí osobnost studenta/ky také v oblasti postojů a hodnot. Umožňují propojení vzdělávacích obsahů oborů a jejich výsledkem je fixace a rozvoj klíčových kompetencí studentů.

V *Osobnostní a sociální výchově* lze aplikovat paralely v zaměření na rozvoj smyslového vnímání, kreativity, sebekontroly a sebeovládání, psychohygieny i při utváření estetiky chování a mezilidských vztahů.

Výchova demokratického občana v oblasti postojů a hodnot je ve všech bodech aplikovatelná pro náš obor.

Evropské a globální souvislosti nás upomínají na evropské kulturní dědictví a vedou k respektování odlišností národních a regionálních kultur, což je také náplní *Multikulturní výchovy*, kde se hledá propojení majoritních kulturních tradic s minoritními specifiky a s hledáním vzájemného respektu.

Environmentální výchova může čerpat inspiraci pro vytváření kulturních a uměleckých hodnot a také estetických kvalit prostředí.

Mediální výchova přispívá ke schopnosti vnímat, interpretovat a kriticky hodnotit artefakty umělecké i běžné mediální produkce.

5. 17. 2 Výchovné a vzdělávací strategie:

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti utváří a rozvíjí klíčové kompetence tím, že vede studenta/ku k:

- pochopení umění jako specifického způsobu poznání
- užívání jazyka umění jako svébytného prostředku komunikace
- chápání umění a kultury v jejich vzájemné provázanosti jako neoddělitelné součásti lidské existence
- učení se pomocí vlastní tvorby, mající oporu v subjektivně jedinečném vnímání, cítění, prožívání a představách
- rozvíjení tvůrčího myšlení, kultivování projevů a potřeb, utváření hierarchie hodnot
- spoluvytváření vstřícné a podnětné atmosféry pro tvorbu
- pochopení a poznání uměleckých hodnot v širších sociálních a kulturních souvislostech
- tolerantnímu přístupu k různorodým kulturním hodnotám současnosti a minulosti i kulturním projevům a potřebám různorodých skupin, národů a národností
- uvědomování si sama sebe jako svobodného jedince
- tvořivému přístupu ke světu
- možnosti aktivního překonávání životních stereotypů
- obohacování emocionálního života
- zaujímání osobní účasti v procesu tvorby a chápání procesu tvorby jako způsobu nalézání a vyjadřování osobních prožitků i postojů k jevům a vztahům v mnohotvárném světě

1. ročník / Kvinta

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Očekávaný výstup RVP (žák)	Školní výstup (žák)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
<p>Žák odliší hudbu podle jejího stylového zařazení, významu a funkce, rozpozná vhodnost či nevhodnost využití určité hudby v konkrétních situacích.</p> <p>Žák reaguje na hudbu pohybem, ztvárňuje ji úměrně svým hudebním schopnostem a pohybovým dispozicím. Pohyb ve spojení s hudbou využívá k vyjádření vlastních představ a pocitů.</p>	<p>Žák rozpozná, k jakému účelu slouží konkrétní hudební dílo a jakou plní funkci.</p> <p>Na základě charakteristických znaků hudby dokáže hudební ukázkou přiřadit ke konkrétnímu hudebnímu slohu.</p>	<p>Funkce hudby a hudební slohy: artificiální a nonartificiální hudba</p> <p>hudba relaxační, taneční, zvuková, kulisa, hudba se závažným sdělením</p> <p>sloh monomelodický, polymelodický, melodicko-harmonický, sónický</p>	
<p>Žák nazírá na hudební dílo v jeho celistvosti. Všimá si hudebně výrazových prostředků, určuje hudební formu, všimá si motivů a témat v hudbě, jak jsou za sebou řazeny, jakou má skladba formální strukturu a sémantický obsah. Poznatky z hudební teorie aplikuje v praxi.</p>	<p>Žák se orientuje v základní hudební terminologii a dokáže ji logicky vysvětlit a aplikovat v praxi.</p> <p>Na písňovém materiálu vytváří základní skladební techniky užívané v polymelodickém slohu.</p>	<p>Hudební teorie: stupnice, tónina, rytmus, melodie</p> <p>intervaly, akordy</p> <p>harmonie, harmonizace: harmonizace písní pomocí hlavních (T,S,D) a vedlejších (II., III., VI. A VII.) stupňů, harmonizace pomocí kytarového značení</p> <p>přísná a volná imitace, způsoby imitace: augmentace, diminuce, račí a zrcadlová imitace</p>	
<p>Žák využívá svůj individuální pěvecký potenciál při zpěvu, při mluvním projevu vede svůj hlas zněle a přirozeně, správně artikuluje, logicky frázuje, uplatňuje zásady hlasové hygieny v běžném životě.</p>	<p>Žák rozvíjí své pěvecké schopnosti a dovednosti. Při zpěvu uplatňuje zásady správné hlasové techniky. Zpívá uvědoměle: snaží se dle svých schopností o intonačně čistý zpěv, udrží tempo i rytmus a správně artikuluje.</p>	<p>Vokální činnosti: hlas, hlasová hygiena, intonace, sluch, akustika, tvoření tónu, artikulace, rozezpívání, nácvik písní</p>	<p>Biologie, Fyzika, Český jazyk (rétorika)</p>

Žák se orientuje ve vývoji hudebního umění. Uvědomuje si rozdílnost hudebního myšlení v jednotlivých etapách. Rozlišuje hudební slohy podle charakteristických hudebních znaků, na základě historických, společenských a kulturních kontextů popíše podmínky a okolnosti vzniku hudebního díla.

Žák zná základní hudební prameny, díla a osobnosti jednotlivých hudebních slohů a uměleckých směrů. Dokáže na základě poslechu zařadit jednotlivé ukázky k příslušným hudebním slohům a uměleckým směrům. Rozpozná hudbu vokální, vokálně-instrumentální a instrumentální. Umí rozlišit nonartificiální hudbu od artificiální. Orientuje se v hudebním vývoji nonartificiální hudby.

Dějiny hudby, receptce a reflexe hudby:

hudba od pravěku po klasicismus v Evropě a u nás (artificiální hudba)

vývoj nonartificiální hudby od konce 19. století do 40. let 20. století ve světě a u nás (afroamerický folklor, počátky jazzu, jazz, swing, éra zpěváků hvězd, bop, R&B, C&W)

Dějepis, Český jazyk a literatura, Výtvarná výchova

Žák v souvislosti s poslechem skladeb rozlišuje jednotlivé hudební formy, hledá jejich charakteristické znaky.

Žák umí od sebe odlišit formy artificiální a nonartificiální, rozpozná formy vokální, vokálně-instrumentální a instrumentální. Na základě poslechu a analýzy textu skladeb rozliší formy duchovní a světské.

Hudební formy:

hudební formy jednotlivých epoch art. a nonart. hudby

Dějepis, Český jazyk a literatura

Žák podle zvukové barvy dokáže určit hudební nástroj.

Při hodinách využívá jednoduché hudební nástroje při individuálních či společných hudebních aktivitách a přiměřeně svým hudebním schopnostem a dovednostem používá hudební nástroje jako prostředek sdělování hudebních i nehudebních myšlenek a představ.

Žák se orientuje ve vývoji a vzniku hudebních nástrojů. Dovede popsat a rozlišit složení barokního a klasicistního orchestru.

Hudební nástroje a instrumentální činnosti:

hudební nástroje v artificiální a nonartificiální hudbě

2. ročník / Sexta

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Očekávaný výstup RVP (žák)	Školní výstup (žák)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
<p>Žák odliší hudbu podle jejího stylového zařazení, významu a funkce, rozpozná vhodnost či nevhodnost využití určité hudby v konkrétních situacích.</p> <p>Žák reaguje na hudbu pohybem, ztvárňuje ji úměrně svým hudebním schopnostem a pohybovým dispozicím. Pohyb ve spojení s hudbou využívá k vyjádření vlastních představ a pocitů.</p>	<p>Žák rozpozná, k jakému účelu slouží konkrétní hudební dílo a jakou plní funkci.</p> <p>Na základě charakteristických znaků hudby dokáže hudební ukázkou přiřadit ke konkrétnímu hudebnímu slohu.</p>	<p>Funkce hudby a hudební slohy: artifiální a nonartifiální hudba</p> <p>hudba relaxační, taneční, zvuková, kulisa, hudba se závažným sdělením</p> <p>sloh monomelodický, polymelodický, melodicko-harmonický, sónický</p>	
<p>Žák nazírá na hudební dílo v jeho celistvosti. Všimá si hudebně výrazových prostředků, určuje hudební formu, všimá si motivů a témat v hudbě, jak jsou za sebou řazeny, jakou má skladba formální strukturu a sémantický obsah. Poznatky z hudební teorie aplikuje v praxi.</p>	<p>Žák se orientuje v základní hudební terminologii a dokáže ji logicky vysvětlit a aplikovat v praxi.</p> <p>Na písňovém materiálu vytváří základní skladební techniky užívané v polymelodickém slohu.</p>	<p>Hudební teorie:</p> <p>stupnice, tónina, rytmus, melodie</p> <p>intervaly, akordy</p> <p>harmonie, harmonizace: harmonizace písní pomocí hlavních (T,S,D) a vedlejších (II., III., VI. A VII.) stupňů, harmonizace pomocí kytarového značení</p> <p>přísná a volná imitace, způsoby imitace: augmentace, diminue, račí a zrcadlová imitace</p>	
<p>Žák využívá svůj individuální pěvecký potenciál při zpěvu, při mluvním projevu vede svůj hlas zněle a přirozeně, správně artikuluje, logicky frázuje, uplatňuje zásady hlasové hygieny v běžném životě.</p>	<p>Žák rozvíjí své pěvecké schopnosti a dovednosti. Při zpěvu uplatňuje zásady správné hlasové techniky. Zpívá uvědoměle: snaží se dle svých schopností o intonačně čistý zpěv, udrží tempo i rytmus a správně artikuluje.</p>	<p>Vokální činnosti:</p> <p>hlas, hlasová hygiena, intonace, sluch, akustika, tvoření tónu, artikulace, rozezpívání, nácvik písní</p>	<p>Biologie, Fyzika, Český jazyk (rétorika)</p>

<p>Žák se orientuje ve vývoji hudebního umění. Uvědomuje si rozdílnost hudebního myšlení v jednotlivých etapách. Rozlišuje hudební slohy podle charakteristických hudebních znaků, na základě historických, společenských a kulturních kontextů popíše podmínky a okolnosti vzniku hudebního díla.</p>	<p>Žák zná základní hudební prameny, díla a osobnosti jednotlivých hudebních slohů a uměleckých směrů. Dokáže na základě poslechu zařadit jednotlivé ukázky k příslušným hudebním slohům a uměleckým směrům. Rozpozná hudbu vokální, vokálně-instrumentální a instrumentální. Umí rozlišit nonartificiální hudbu od artificiální. Orientuje se v hudebním vývoji nonartificiální hudby.</p>	<p>Dějiny hudby, recepce a reflexe hudby:</p>	<p>Dějepis, Český jazyk a literatura, Výtvarná výchova</p>
<p>Žák v souvislosti s poslechem skladeb rozlišuje jednotlivé hudební formy, hledá jejich charakteristické znaky.</p>	<p>Žák umí od sebe odlišit formy artificiální a nonartificiální, rozpozná formy vokální, vokálně-instrumentální a instrumentální. Na základě poslechu a analýzy textu skladeb rozliší formy duchovní a světské.</p>	<p>Hudební formy: hudební formy jednotlivých epoch art. a nonart. hudby</p>	<p>Dějepis, Český jazyk a literatura</p>
<p>Žák podle zvukové barvy dokáže určit hudební nástroj. Při hodinách využívá jednoduché hudební nástroje při individuálních či společných hudebních aktivitách a přiměřeně svým hudebním schopnostem a dovednostem používá hudební nástroje jako prostředek sdělování hudebních i nehudebních myšlenek a představ.</p>	<p>Žák se orientuje ve vývoji a vzniku hudebních nástrojů. Dovede popsat a rozlišit složení barokního a klasicistního orchestru.</p>	<p>Hudební nástroje a instrumentální činnosti: hudební nástroje v artificiální a nonartificiální hudbě</p>	